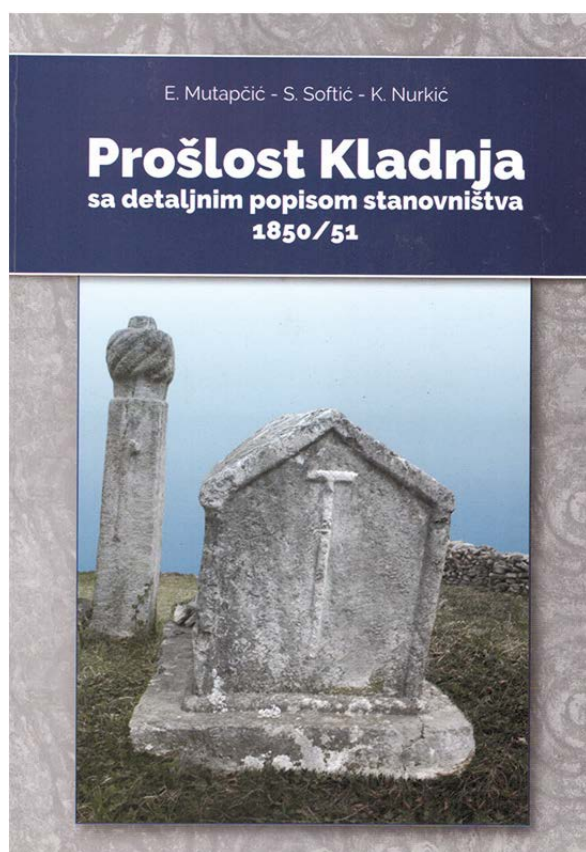


Mensur SMAJLOVIĆ, prof. historije

Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa TK

E. Mutapčić, S. Softić, K. Nurkić, **PROŠLOST KLADNJA SA DETALJNIM POPISOM STANOVNIŠTVA 1850/51**, Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa TK, Tuzla, 2019, 219 str.



Historijska monografija „Prošlost Kladnja sa detaljnim popisom stanovništva 1850/51“, autora prof. dr Edina Mutapčića, prof. dr. Sakiba Softića i mr. Kemala Nurkića iz štampe je izašla 2019. godine. Izdavač ove monografije je Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa TK, a suizdavač BZK „Preporod“ Sarajevo, OBZK „Preporod“ Kladanj. Recenziju potpisuju prof. dr Enes Durmišević i prof. dr Vedad Gurda. Urednik ove monografije je mr. sc. Rusmir Djedović.

Napisana je na 220 stranica, ilustracija, 26 cm. Ovo djelo govori o prošlosti Kladnja

od najstarijih vremena, pa sve do kraja Osmanske uprave sa detaljnim popisom stanovništva 1850/51. godine.

Ova historijska monografija pruža jedan dobar uvid u izabrane teme o historiji i kulturno-historijskom naslijeđu općine Kladanj. Autori ovog djela, čitaocima su efikasno približili problematiku vezanu za prošlost ovog područja.

U prvom dijelu ove knjige, koja govori o prošlosti Kladnja do sredine XIX. stoljeća prof. Mutapčić, dotakao je se veoma važnih tema, kao što je područje Kladnja u prehistoriji, zatim Kladanj i okolina u srednjem vijeku kao i Kladanj u Osmanskom periodu. Opisao je i naselja u Nahiji Kladanj sa početka Osmanske vladavine (**npr. Selo Rujici. Ovo selo se prvi put spominje u opštem defterskom popisu Bosanskog sandžaka iz 1468/1469. Tada je riječ o veoma malom naselju, sa svega 6 kuća te prihodom od 300 akči kojeg daju stanovnici ovoga sela, str. 60**) Autor daje podatke i o duhovno-vjerskim i kulturnim prilikama općine Kladanj, kao i detaljan opis vjerskih objekata (**npr. Tavalagina džamija. Ova džamija bila je locirana u Dugoj mahali Građena je od ćerpića i drveta, osnovice 9x11 m, s drvenim krovom i munarom. Prihod njenog vakufa 1889. godine bio je 75 forinti, Mutevelija je bio Ibrahim Hrustemović, a posljednji imam Sabit ef. Hrustemović, str. 88**). Na kraju ovoga prvog dijela knjige profesor nam je dao i iscrpne podatke o stećcima Kladanjskog kraja.

U drugom dijelu monografije, prof. dr. Sakib Softić govori o stanovništvu Kladnja i Tuholja od Osmanskog doba do najnovijih vremena, te donosi podatke iz popisa muslimanskog stanovništva Tuholja 1851. godine (**npr. 1. Selo Četvrtkovište: domova 15, neoženjenih 7, prihod 1.364; 2. Selo Tohol: domova 31 neoženjenih 6, prihod 2.140 str.113**) Drugi popis je obavljen 1488.g, po ovom popisu broj stanovništva gotovo da je se udvostručio u odnosu na 1468 g (**npr. 1. Selo Četvrtkovište: 33 kuće, 5 neoženjenih; muslimani 3 kuće i 4 neoženjena. 2. Tuholj: 50 kuća i 4 neoženjena., str.114**) Treći popis stanovništva sačinjen je dvadaestih godina šenestog vijeka i pokazatelj je porasta broja stanovništva, kao i to da je proces islamizacije uzео maha, jer je gotovo u svim selima zabilježeno prisustvo makar jednog muslimanskog domaćinstva. Popis proveden u drugoj polovini šenestog vijeka pokazuje da je proces islamizacije dosegao svoj vrhunac. Popis iz 1604. g koji je proveden u cjelosti takođe pokazuje porast broja stanovništva kao i dostignuća vrhunca demografskog razvoja ovoga kraja (**npr. 1. Selo Rujici, muslimana sa baštinama 64, nemuslimana 2; 2. Čifluk Timura, sina Davudovog; 3. Selo Kukorina, muslimana sa baštinama 69, nemuslimana 11., str.117**)

U trećem dijelu knjige mr. Kemal Nurkić, na osnovu prijevoda popisnog deftera sa osmanko-turskog jezika, predstavlja detaljan popis muslimanskog življa u kasabi Kladanj, 1850/51. godina, Popisane su domaćinske kuće, neoženjeni, ali i sela koja su bila napuštena.

Popis stanovništva iz 1851.g pokazatelj je da se na području Kladnja nalazi znatno manji broj kuća nego na početku 17.vijeku. Ovaj popis pokazuje da se većina muslimanskih kuća nalazi u samom naselju Kladanj i da je to jedna

od posljedica nestanka muslimanskih sela. Primjetno je i masovno doseljavanje pravoslavnog stanovništva, čije se broj više nego udvstručio od posljednog osmanskog do prvog austrougarskog popisa. Iako je zabilježen porast muslimanskog kao i pravoslavnog stanovništva, udio pravoslavnog stanovništva u ukupnom broju stanovnika je rastao, a muslimanskog padao. Detaljan popis muslimanskog stanovništva u kasabi Kladanj, 1850/51 nalazi se na str. 143-219 (**npr. Mjesto (Dogadžin) Tuholj. Kuća 1 (1) Mehmedović Kadrije sin Husejna, srednjeg rast, ima 74 godine (2) Njegov sin Sulejman, 25 (3) Njegov sin, Ahmed, 23 (4) Njegov sin, Mahmud, 21 (5) Njegov unuk, Mehmed sin Sulejmana, 2. Kuća 2 (1) Turalić Ramazan sin Alije, srednjeg rasta, ima 40 godin (2) Njegov sin, Mehmed, 7 (3) Njegov sin Abdulah, 5, (4) Njegov sin Ibrahim, 1 (5) Njegov bratić, Alija sin Abdulahov, 2.)**

Demografska kriza muslimanskog stanovništva nastavljena je i za vrijeme austrougarske uprave. Po okončanju ove uprave muslimansko stanovništvo u BiH i kotaru Kladanj je u odnosu na ukupan broj stanovnika dostiglo svoj minimum, a to je posljedica iseljavanja u Tursku i niskog prirodnog priraštaja.

Ova knjiga predstavlja značajno djelo o prošlosti i naslijeđu Kladnja, te je nezaobilazno štivo za sva buduća istraživanja lokalne historije ovog područja, ali i šire.